

Djelotvorna biološka bezbjednost

Neovisno o tomu imate li veliko seosko imanje na kome gajite stoku i usjeve ili ste mali zemljoposjednik koji ima samo mali povrtnjak i koji svoje proizvode prodaje na tržnici, vi ste dio poljodjelske industrije Australije.

U Australiji ne postoje mnoge od životinjskih i biljnih štetočina i bolesti koje postoje u inozemstvu, međutim ipak ima nekih koje mogu predstavljati veliku prijetnju za naše poljodjelske industrijske grane, mjesne društvene zajednice i pojedince.

Radi toga, djelotvorna biološka bezbjednost je od prijesudnog značaja.

Na slijedećim informativnim listovima nalazi se nekoliko jednostavnih mjera pomoću kojih ćete pomoći u zaštiti vaših životinja i proizvoda od bolesti. Možda vi već i poduzimate neke od ovih mjera, ali možda ćete naći i neke za koje još ne znate. Prilažemo i koristan informativni list.

Dakle, što je to biološka bezbjednost?

Biološka bezbjednost štiti gospodarstvo, čovjekov okoliš i zdravlje ljudi od štetočina i bolesti.

Ona obuhvata i sprječavanje ulaska novih vrsta štetočina i bolesti i pomaže u kontroli epidemija kada se one pojave. Australija je uspostavila veoma čvrste postupke djelovanja za suzbijanje epidemija.

Zašto je biološka bezbjednost važna?

- Izvoz poljodjelskih proizvoda Australiji godišnje donosi \$31 milijardu.
- Samo jedan slučaj ozbiljnije bolesti ili opasnije štetočine mogao bi zaustaviti trgovinu i veoma nepovoljno utjecati na posao poljodjelaca, kao i na društvene zajednice koje nisu izravno u svezi s poljodjelstvom.
- Epidemija slinavke i šapa (foot and mouth disease) mogla bi našu naciju koštati \$12 milijardi.
- Neke štetočine i bolesti napadaju biljke i životinje koje žive samo u Australiji.
- Nova životinjska bolest koja može zaraziti i ljude, kao što je ptičja gripa (bird flu), SARS ili virus Nipah, mogla bi vrlo negativno utjecati na zdravstvo, obrazovanje, ugostiteljstvo, putovanje, turizam i poslovne investicije u Australiji.
- Godišnje se potroši između \$700 milijuna i \$2 milijarde na suzbijanje štetočina i bolesti koje napadaju biljke.
- Invazivne vrste, kao što su korov, divlje životinje i štetočine predstavljaju najveću prijetnju biološkoj bezbjednosti Australije.

Što vi možete učiniti da smanjite najezde štetočina i epidemije bolesti

Možete usvojiti jednostavne, zdravorazumske mjere biološke bezbjednosti:

- Naučite na što trebate obratiti pozornost i odmah prijavite znakove životinjskih i biljnih štetočina i bolesti.
- Provjerite porijeklo materijala koji stiže na vaše imanje i koji se odande odnosi, kako biste procijenili rizik od bolesti ili insekata.
- Ne donosite poljodjelske strojeve na svoje imanje ako se niste uvjerali da su čisti i da na njima nema zemlje ili kontaminanata.
- Primijenjujte stroge mjere osobne higijene i dezinfekcije ako ste radili sa životinjama na koje sumnjate da bi mogle biti bolesne ili sa sumnjivim biljnim materijalima ili tlom.
- Domaće životinje nemojte hraniti ostacima hrane, naročito nemojte hraniti svinje pomijama. Otpatke od povrća im možete davati, ali protuzakonito je davati im meso.
- Nove životinje izolirajte i provjeravajte njihovo zdravlje tijekom 10 dana prije nego ih pustite u jato ili stado.
- Ograničite broj posjetilaca vaše stoke ili usjeva.
- Ako sumnjate da vam se neka životinja razboljela, izolirajte je i nemojte odlaziti na susjedne farme dok se ne ustanovi uzrok oboljenja - to će smanjiti vjerojatnoću širenja bolesti.
- Ne dozvolite pticama koje žive u divljini da se miješaju s vašim pticama ili peradi. Pazite da divlje ptice ne dođu do hrane ili vode vaše peradi.
- Koristite sjeme ili materijal za razmnožavanje na kome piše da je provjereno 'bez štetočina' ('free from pests').
- Ne uvozite biljne materijale iz inozemstva osim ako niste dobili odgovarajuću dozvolu za to.
- Ako imate veliko imanje, gdje je to moguće, stvorite 'tampon zone' ('buffer zone') sa susjedima, poduzimajući mjere kao što su postavljanje dvostruke ograde i vjetrobrana.

Za daljnje informacije

Posjetite www.daff.gov.au/biosecurity ili nazovite Australско državno ministarstvo za poljodjelstvo, ribarenje i šumarstvo (Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry) na **(02) 6272 3130**.

Zdravlje životinja i biološka bezbjednost

Nema veze da li gajite stoku na veliko ili imate samo nekoliko kućnih ljubimaca u dvorištu, svatko igra važnu ulogu u zaštiti životinja od bolesti.

Samo jedan slučaj ozbiljnije bolesti kod neke životinje mogao bi uništiti cijelu industrijsku granu, što bi nas koštalo milijarde dolara i tisuće radnih mjesta.

Bolesti se šire preko kontakta između životinja, ujeda i ogrebotina. Bolesti se mogu prenositi i širiti zrakom, gnojivom, izmetom, na odjeći, obući, koži, sluzi, preko prostirke životinja, stočne hrane i valova za vodu, u vozilima i na opremi.

Kontaminirano meso, jaja i mliječni proizvodi također mogu širiti bolesti.

Postoji više bolesti životinja koje mogu prijeći na ljude i izazvati ozbiljne infekcije.

Vi ste osoba koja najbolje poznaje svoje životinje i zato ste vi ti koji ćete znati kada se trebate zabrinuti. Neobični znakovi na koje trebate motriti i koje trebate prijaviti su slijedeći:

- uginuće koje ne umijete objasniti
- rane ili čirevi
- previše pljuvačke iz usta
- proljev, osobito ako ima i krvi
- mnogo iscjedka iz bilo kojeg tjelesnog otvora, na primjer iz nosa
- životinje koje ne reagiraju
- životinje koje ne jedu dovoljno ili uopće ne jedu
- dramatično smanjenje proizvodnje mlijeka kod krava ili jaja kod kokoši
- životinje kod kojih nema reakcija
- teturanje ili spuštена glava
- ozbiljna hromost, i
- nesposobnost da ustane.

Obratite se veterinaru ako kod svojih životinja primjetite bilo koji od gornjih znakova ili bilo što drugo što nije normalno, a **što ne umijete objasniti drugim** čimbenicima.

Što vi možete učiniti da smanjite epidemije bolesti

- Naučite na što trebate obratiti pozor i odmah prijavite znakove bolesti kod životinja.
- Provjerite porijeklo materijala koji stiže na vaše imanje i koji se odande odnosi kako biste procijenili rizik od bolesti.
- Nove životinje izolirajte i provjeravajte njihovo zdravlje tijekom 10 dana prije nego ih pustite u jato ili stado.
- Ograničite broj posjetilaca vaše stoke ili usjeva.

- Domaće životinje nemojte hraniti ostacima hrane, naročito nemojte hraniti svinje pomijama. Otpatke od povrća im možete davati, ali protuzakonito je davati im meso.
- Uvijek operite ruke sapunom i vrućom vodom, a odjeću i obuću sredstvom za dezinfekciju ako ste bili kod životinja na koje sumnjate da su bolesne.
- Ako sumnjate da vam se neka životinja razboljela, izolirajte je i nemojte odlaziti na susjedne farme dok se ne ustanovi uzrok oboljenja - to će smanjiti vjerojatnoću širenja bolesti.
- Ne dozvolite pticama koje žive u divljini da se miješaju s vašim pticama ili peradi. Pazite da divlje ptice ne dođu do hrane ili vode vaše peradi.
- Sprovodite mjere za uništavanje gamadi i štetočina.
- Kada kupujete životinje, zatražite dokaz o njihovom cijepljenju ili zdravstvenom stanju.

Za veća imanja

- Gdje je to moguće, stvorite 'tampon zone' ('buffer zone') sa susjedima, poduzimajući mjere kao što su postavljanje dvostruke ograde i vjetrobrana.
- Ne donosite poljodjelske strojeve na svoje imanje ako se niste uvjerali da su čisti i da na njima nema zemlje ili kontaminanata.
- Očistite i dezinficirajte opremu za cijepljenje.
- Vodite evidenciju o kretanju na vaše imanje i s njega (za daljnje informacije o Nacionalnom planu za identificiranje stoke - National Livestock Identification Scheme -, posjetite www.mla.com.au/nlis).

Da biste prijavili bilo što neobično, molimo vas obratite se:

Dežurna telefonska linija za pružanje informacija o bolestima životinja u hitnim slučajevima (Emergency Animal Disease) **1800 675 888**

Za daljnje informacije o zdravlju životinja i vezama do drugih relevantnih informacija, posjetite **www.daff.gov.au/piaph**

Zdravlje biljaka i biološka bezbjednost

Izgledaju li neke od vaših biljaka neobično ili abnormalno? Kod biljaka mogu se pojaviti svakakvi neobični oblici lišća ili plodova. U većini slučajeva, radi se o normalnim varijacijama, ali se može isplatiti provjeriti nešto što nikada prije niste vidjeli - osobito ako se to isto pojavilo kod više biljaka. Iz svog iskustva, znat ćete što je normalno - osobito ako provodite vrijeme provjeravajući svoje usjeve tijekom sezone rasta.

Kada nema očitih razloga kojima bi se objasnilo nešto što se pojavilo na nekim biljkama, može se raditi o egzotičnoj štetočini ili bolesti. Znakovi na koje trebate obratiti pozornost uključuju:

- umiranje biljke
- odumiranje vrhova izdanaka, uvenulost
- gubitak snage ili niske prinose, požutjelost ili zakržljalost - osobito ako se javljaju mjestimično
- slabo nicanje
- obojene mrlje na listovima
- neobične šare ili obojena mjesta na listovima, stabljikama ili plodovima, i
- kovrčanje listova.

Što vi možete učiniti da smanjite najezde štetočina i epidemije bolesti

- Upoznajte se sa štetočinama i bolestima koje mogu napasti vaše usjeve i odmah prijavite znakove svih štetočina i bolesti koje napadaju biljke.
- Treba vam biti poznato zdravstveno stanje biljnog materijala koje donosite na svoje imanje. Ako imate kakvih sumnji, izolirajte biljku dok ne vidite da je zdrava.
- Ograničite broj posjetilaca vašim usjevima – to će umanjiti oštećenje usjeva, a može spriječiti i donošenje bolesti i štetočina na obuću.
- Ne donosite poljodjelske strojeve na svoje imanje ako se niste uvjerali da su čisti i da na njima nema zemlje ili kontaminanata, kao što su biljke ili sjeme.
- Operite si ruke, odjeću i alate poslije rada sa sumnjivim biljnim materijalima ili tlom.
- Koristite sjeme ili materijal za sadnju visoke kvalitete na kome piše da je provjereno 'bez štetočina' ('free from pests').
- Ne uvozite biljne materijale iz inozemstva osim ako niste dobili odgovarajuću dozvolu za to.

Da biste prijavili bilo što neobično, molimo vas obratite se:

Dežurna linija za pružanje informacija o egzotičnim štetočinama koje napadaju biljke (Exotic Plant Pest) **1800 084 881**

Za daljnje informacije o zdravlju biljaka i vezama do drugih relevantnih informacija, posjetite www.daff.gov.au/piaph

Ptičija gripa (Bird flu)

Mnogim Australcima je omiljeni hobi držanje peradi i ptica. Međutim, trebate znati da ptičja influenza (avian influenza) ili ptičja gripa ('bird flu') i nadalje predstavlja prijetnju svim australskim pticama. Iako je rizik da će neka egzotična bolest, kao što je ptičja gripa, stići do naših obala mali, svi koji drže ptice, trebaju i dalje budno motriti na znakove bolesti.

Znakovi na koje trebate obratiti pozornost uključuju:

- natečene glave
- pad u proizvodnji jaja
- teško disanje
- proljev
- nerado kretanje, uzimanje hrane ili vode
- klunulost
- nesposobnost da hoda ili stoji
- neobično držanje glave ili vrata
- letargiju, i
- iznenadnu smrt većeg broja ptica.

Sve ptice se mogu zaraziti ptičjom influencom koja se dokazano pojavila kod više od 140 vrsta uključujući piliće, ćurke, fazane, jarebice, prepelice, patke, guske, biserke, nojeve i mnoge divlje ptice.

Ako prodajete perad i jaja na **tržnici**

Kad god je to moguće, koristite nove kutije za jaja koja prodajete, jer kutije koje su već bile korištene mogu prenositi bolesti. Ako koristite kutije koje su već bile korištene, držite ih podalje od ptica i uvijek operite ruke poslije rada s kutijama, a prije nego odete kod svojih ptica.

Uvijek dobro pazite na osobnu higijenu kada radite s mesom i jajima peradi.

Doma

- Održavajte čistoću opreme i dvorišta ili kaveza za perad.
- Izbjegavajte da dođe do kontakta između vaših ptica i divljih ptica.
- Ne dozvolite da se hrana i voda kontaminiraju izmetom ili drugim otpadnim materijalima životinja.
- Pticama uvijek dajte vodu za piće iz gradskog vodovoda ili iz bušenog bunara ili kloriranu vodu.
- Ograničite broj posjetilaca vašim pticama.
- Ako nosite svoje ptice na izložbe, ne dozvolite da se izravno miješaju s drugim pticama.
- Sprovodite stroge mjere osobne higijene poslije rada s pticama.
- Nove ptice držite 10 dana odvojeno prije nego ih pustite u jato.

- Naučite koji su znakovi bolesti.

Ako se više vaših ptica razboli ili uquine, to odmah prijavite mjesnom veterinaru, mjesnom odjelu za primarne industrijske grane ili poljodjelstvo ili Dežurnoj liniji za pružanje informacija o bolestima životinja u hitnim slučajevima (Emergency Animal Disease) **1800 675 888**. Za daljnje informacije o ptičjoj gripi, posjetite **www.daff.gov.au/birdflu**

Što čini vlada Australije u svezi s biološkom bezbjednosti?

Vlada Australije je uložila znatna sredstva u zaštitu zdravlja životinja i biljaka u Australiji uvođenjem aktivnosti prije prelaska granice, na granici i nakon prelaska granice.

Prije prelaska granice

Aktivnosti koje Australija sprovodi prije prelaska granice smanjuju opasnost od ulaska egzotičnih štetočina i bolesti u Australiju. Prvi vid obrane Australije je pružanje pomoći susjednim zemljama za poboljšanje njihove biološke bezbjednosti. U sklopu centralnih aktivnosti prije prelaska granice je i sudjelovanje u postavljanju trgovinskih standarda, procjeni rizika od uvoza, organiziranju karantene izvan Australije i zaštita naših sjevernih granica od upada štetočina i bolesti.

Nadzor i prisмотра štetočina i bolesti u Sjevernoj Australiji jedan je od ključnih zadataka Strategije za karantenu Sjeverne Australije (Northern Australia Quarantine Strategy - NAQS). NAQS vodi stalne kampanje za prosvjeđivanje o karanteni i u inicijative za karantenu uključuje i zajednice urođenika i susjednih zemalja na sjeveru. NAQS drži pod prismotrom područja (u zemlji i izvan nje) koja su osobito osjetljiva na egzotične štetočine i bolesti, a to obavlja tako što koristi zamke i životinje stražare.

Na granici

Na granici, Australijska služba karantene i inspekcije (Australian Quarantine and Inspection Service - AQIS) sprječava ulaz potencijalnih opasnosti po poljodjelstvo i okoliš Australije, kao i kontaminiranu hranu koja bi mogla biti opasna po zdravlje javnosti u Australiji.

AQIS pregleda prtljagu putnika, tovar robe, poštu, životinje i biljke, kao i proizvode od njih. Karantena pregleda svu međunarodnu poštu koja ulazi u Australiju. Prtljaga putnika koji ulaze u Australiju može biti snimljena rendgenskim zrakama i pregledana. Također je mogu provjeriti i psi koji otkrivaju stvari koje predstavljaju rizik za karantenu.

Mliječni proizvodi i proizvodi od jaja, biljni materijali, životinjski proizvodi, žive životinje, sjeme i orasi, kao i svježe voće i povrće obično se samo onda mogu unijeti u zemlju ako je prije pristizanja te robe AQIS izdao dozvolu za uvoz. Sva roba za koju ne postoji dozvola bit će oduzeta i uništena.

Nakon prelaska granice

Aktivnosti nakon prelaska granice skoncentrirane su na rano otkrivanje i reagiranje na prijetnju koju predstavljaju štetočine i bolesti, bilo da je to prijetnja iz inozemstva ili neka koja je već nazočna u Australiji.

Australija je uvela djelotvorne postupke za hitne slučajeve ukoliko dođe do iznenadne najezde štetočina ili epidemija bolesti koje napadaju životinje, biljke, morske životinje i hranu. Države i teritorije su odgovorne za kontrolu i eliminiranje štetočina i bolesti unutar svojih granica. Vlada Australije odgovorna je za nacionalno koordiniranje između država i teritorija i međunarodnih pitanja.

Za daljnje informacije, posjetite www.aqis.gov.au or www.daff.gov.au/piaph

Kontakti

Savezna vlada

Australsko ministarstvo za poljodjelstvo, ribarenje i šumarstvo

(Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry)

www.daff.gov.au/piaph Telefon: 02 6272 3933 Elektronska pošta: mediacentre@daff.gov.au

Za posljednje najezde štetočina i epidemije bolesti u Australiji, posjetite

www.outbreak.gov.au

Vlade država i teritorija

Viktorijsko ministarstvo primarnih industrijskih grana

(Victorian Department of Primary Industries)

www.dpi.vic.gov.au Telefon: 136 186

Elektronska pošta: customer.service@dpi.vic.gov.au

Ministarstvo primarnih industrijskih grana Novog Južnog Velsa

(New South Wales Department of Primary Industries)

www.dpi.nsw.gov.au Telefon: 02 6391 3100

Elektronska pošta: nsw.agriculture@dpi.nsw.gov.au

Kvinslendsko ministarstvo primarnih industrijskih grana i ribarenja

(Queensland Department of Primary Industries and Fisheries)

www.dpi.qld.gov.au Telefon: 13 25 23

Elektronska pošta: callweb@dpi.qld.gov.au

Zapadno australsko ministarstvo poljodjelstva i prehrane

(Western Australian Department of Agriculture and Food)

www.agric.wa.gov.au Telefon: 08 9368 3333

Elektronska pošta: enquiries@agric.wa.gov.au

Južno australsko ministarstvo primarnih industrijskih grana i resursa

(South Australian Department of Primary Industries and Resources)

www.pir.sa.gov.au Telefon: 08 8226 0222

Tasmansko ministarstvo primarnih industrijskih grana i vode

(Tasmanian Department of Primary Industries and Water)

www.dpiw.tas.gov.au Telefon: 1300 368 550

Elektronska pošta: BPI.Enquiries@dpiw.tas.gov.au

Općinske usluge Teritorija glavnog grada Australije

(Australian Capital Territory Municipal Services)

www.act.gov.au Telefon: 13 2281

Ministarstvo primarnih industrijskih grana, ribarenja i rudnika Sjevernog teritorija

(Northern Territory Department of Primary Industry, Fisheries and Mines)

www.primaryindustry.nt.gov.au Telefon: 08 8999 5511 Elektronska pošta:

info.DPIFM@nt.gov.au

Industrijska tijela

Zdravlje životinja Australije

(Animal Health Australia)

www.animalhealthaustralia.com.au Telefon: 02 6232 5522

Elektronska pošta: aha@animalhealthaustralia.com.au

**Zdravlje bilja Australije
(Plant Health Australia)**

www.planthealthaustralia.com.au
admin@phau.com.au

Telefon: 02 6260 4322 Elektronska pošta:

**Standardi za hranu u Australiji i Novom Zelandu
(Food Standards Australia New Zealand)**

www.foodstandards.gov.au

Linija za savjete: 1300 652 166

Elektronska pošta: advice@fsanz.gov.au

Dežurne telefonske linije za hitne slučajeve bolesti životinja i biljaka

(Emergency animal and plant disease hotlines)

1800 675 888 za ptice i stoku

1800 084 881 za biljke

Zelene tržnice

Na zelenim tržnicama farmeri imaju priliku svoje proizvode prodavati izravno javnosti, a potrošači imaju priliku kupovati svježe proizvode izravno od proizvođača.

Kako broj tih tržnica u Australiji naglo raste, one mogu potencijalno postati mjesto za širenje štetočina i zaraznih bolesti koje napadaju životinje i biljke. Radi toga je djelotvorna biološka bezbjednost od presudne važnosti.

Na tržnici

- Ne koristite istu opremu kao drugi prodavci ako je prije uporabe ne očistite i ne skinete s nje zemlju i kontaminante, dezinficirate kontejnere i opremu, ako je potrebno.
- Ne miješajte proizvode drugih prodavaca s vašima, držite ih odvojeno.
- Pazite da proizvodi koje prodajete budu svježiji i visoke kvalitete.
- Uvijek primjenjujte strogu osobnu higijenu i čistoću na svojoj tezgi, jer bolesti se mogu prenositi na odjeći, obući i koži.

Ispravnost hrane i vaše obveze

- Kriteriji za dobijanje dozvole za prodaju hrane razlikuju se od države do države (od teritorija do teritorija). Organizatori tržnica za farmere surađuju s lokalnom vladom kako bi mogli obavijestiti farmere o njihovim obvezama za prodaju i o zahtjevima za dobijanje dozvole. Ako ne znate svoje obveze, razgovarajte s organizatorom tržnice da dobijete više informacija.

Kada se vratite doma

- Dezinficirajte svoju opremu sredstvima za dezinfekciju koja koristite za pokućstvo.
- Obratite pozornost na znakove bolesti životinja ili biljaka i odmah prijavite (vidi materijal u prilogu).

Ovi prijedlozi, kao i prijedlozi koji se nalaze na informativnom listu o djelotvornoj biološkoj bezbjednosti doprinijet će u velikoj mjeri zaštiti našeg poljodjelstva od štetočina i bolesti.

Za daljnje informacije

Posjetite www.daff.gov.au/biosecurity ili nazovite Australsko ministarstvo za poljodjelstvo, ribarenje i šumarstvo (Australian Government Department of Agriculture, Fisheries and Forestry) na **(02) 6272 3130**.